

Kulturlandskapskartlegging i Vestfold 2010

Kim Abel

Ekstrakt

Stiftelsen BioFokus har på oppdrag fra Fylkesmannen i Vestfold, miljøvernavdelingen, foretatt registreringer av slåtte marker og naturbeitemarker i Vestfold. Det ble totalt registrert 11 nye naturtyper gjennom dette prosjektet. I tillegg ble en tidligere registrert slåtte mark omdefinert til naturbeitemark. Av de nye naturtypene har en fått verdien lokalt viktig (C), fem verdien viktig (B) og fem svært viktig (A). Alle er kartlagt som naturtypen naturbeitemark. Ingen slåtte marker ble registrert. Alle data er overlevert Direktoratet for naturforvaltning for bruk i Naturbase.

Nøkkelord

Vestfold
Naturtypekartlegging
Verdisetting
Rødlistearter
Biologisk mangfold
Slåtte mark
Naturbeitemark
Verdifulle kulturlandskap
Skjøtsel

Omslag

Forsidebilder
Øvre: grønngul vokssopp (EN)
Midtre: beite ved Glenne
Nedre: beite ved Bjørge Søndre
Alle foto: Kim Abel

Layout (omslag)
Blindheim Grafisk

ISSN: 1504-6370

ISBN: 978-82-8209-142-8

BioFokus-rapport 2011-7

Tittel

Kulturlandskapskartlegging i Vestfold 2010

Forfatter

Kim Abel

Dato

25.04.2011

Antall sider

19 sider + vedlegg

Publiseringstype

Digitalt dokument (Pdf). Som digitalt dokument inneholder denne rapporten "levende" linker.

Oppdragsgiver

Fylkesmannen i Vestfold, miljøvernavdelingen

Tilgjengelighet

Dokumentet er offentlig tilgjengelig.

Andre BioFokus-rapporter kan lastes ned fra:

<http://biolitt.biofokus.no/rapporter/Litteratur.htm>

BioFokus: Gaustadalléen 21, 0349 OSLO
Telefon 2295 8598

E-post: post@biofokus.no Web: www.biofokus.no

Forord

Stiftelsen BioFokus har på oppdrag fra Fylkesmannen i Vestfold, miljøvernavdelingen, foretatt registreringer av slåttemarker og naturbeitemarker i Vestfold. Erik Johan Blomdal hos Fylkesmannen har vært vår kontaktperson hos oppdragsgiver. Han skal ha takk for å ha vært til stor hjelp med effektivt å skaffe til veie bakgrunnsinformasjon om de ulike undersøkelsesområdene. Kim Abel har vært prosjektansvarlig hos BioFokus. Alt feltarbeid har blitt utført av Kim Abel og Terje Blindheim i BioFokus.

Denne rapporten beskriver i korte trekk hva som er gjort, resultater fra registreringsarbeidet, samt en kort beskrivende status for kulturlandskapskartleggingen i Vestfold fylke med anbefalinger om videre arbeid med de aktuelle naturtypene. Alle data er videresendt til Direktoratet for naturforvaltning for innleggelse i Naturbase.

Oslo, 3. mai 2011

Kim Abel

Bilde 1: Fiolett greinkøllesopp (*Clavaria zollingeri*) ble funnet på beitemarkene ved Gunnerød og er en sjelden sopp som er knyttet til gammel kulturmark som beiter og slåtteeenger. Den står oppført som sårbar (VU) på den norske rødlista (Kålås et al. 2010). Foto: Kim Abel.

1 Innholdsfortegnelse

1	INNHALDSFORTEGNELSE	4
2	INNLEDNING/OPPDRAK	5
2.1	OPPDRAK	5
3	METODE.....	6
4	RESULTATER	7
4.1	OMRÅDER FRA NASJONAL REGISTRERING AV VERDIFULLE KULTURLANDSKAP	10
4.2	SLÅTTEMARKER FRA NATURBASE	12
4.3	SETEROMRÅDER	13
4.4	ANDRE OMRÅDER	15
4.5	DIGITALE KART OG NATURBASE	15
5	OPPSUMMERING/DISKUSJON	16
5.1	ANBEFALINGER OM VIDERE ARBEID	17
6	LITTERATUR	19
6.1	LITTERATUR SITERT I DENNE RAPPORTEN	19
6.2	LITTERATUR SITERT I NATURTYPEBESKRIVELSENE	19
VEDLEGG		20
	FAKTAARK FOR DE REGISTRERTE NATURTYPENE	20

2 Innledning / oppdrag

I 1992-93 ble 24 kulturlandskapsområder i Vestfold kartlagt og beskrevet gjennom prosjektet Nasjonal registrering av verdifulle kulturlandskap (Fylkesmannen i Vestfold 1993, 1994). Kartleggingen av det biologiske mangfoldet besto i hovedsak i å beskrive karplantefloraen (artslistene) og naturtilstanden i avgrensede delområder med beitemark, kantsoner med videre. Natur- og vegetasjonstypene ble ikke kartlagt, og i liten grad beskrevet. Etterfølgende naturtypekartlegging i kommunene har i liten grad oppdatert/supplert kunnskapsgrunnlaget i områdene. Evalueringen av den nasjonale registreringen konkluderte også med at verdifulle kulturlandskapstyper i indre deler av fylket var underrepresentert i registreringene (Elven 1994). Naturmangfoldet i de tidligere registrerte kulturlandskapsområdene er derfor i liten grad kartlagt og verdivurdert, samtidig som kulturlandskap generelt er mangelfullt kartlagt i fylket.

Slåttemark (A- og B-områder) er foreslått som utvalgt naturtype etter naturmangfoldloven og naturbeitemark er en aktuell kandidat i neste runde. Når forskriftene trer i kraft, er det en målsetting at det i størst mulig grad foreligger oppdatert informasjon om naturtypenes utbredelse og forekomster i Naturbase (Direktoratet for Naturforvaltning 2010). Per 2010 er det i Naturbase registrert 15 lokaliteter i Vestfold som slåttemark med verdi A eller B. Grunneiere med slåttemarker på sin eiendom, eller andre i samarbeid med grunneier har mulighet til å søke om tilskudd til skjøtsel av slåttemark som utvalgt naturtype, men dette forutsetter skjøtelsesplan.

2.1 Oppdrag

I 2010 fikk Fylkesmannen i Vestfold tildelt midler til supplerende kartlegging av naturtyper i kulturlandskapsområder, og til skjøtelsesplaner for tidligere kartlagte slåttemarker som en oppfølging av handlingsplanen for denne naturtypen (Direktoratet for naturforvaltning 2009). I og med at kunnskapen om utbredelse og tilstedeværelse av slåttemarker var mangelfull ble det fokusert på å lokalisere og dokumentere de viktigste slåttemarkene.

Oppdraget som ble gitt til BioFokus gikk i korte trekk ut på å oppsøke potensielt verdifulle kulturlandskapslokaliteter for å avgrense og dokumentere naturtyper etter DN-håndbok 13 (Direktoratet for Naturforvaltning 2007). Hovedfokuset ble satt på slåttemark og naturbeitemark i verdiklassene svært viktig (A) og viktig (B).

Mer konkret gikk oppdraget ut på å undersøke 11 kulturlandskapsområder kartlagt under de nasjonale registreringene (Fylkesmannen i Vestfold 1993, 1994), 6 lokaliteter fra Naturbase kartlagt som naturtypen slåttemark i ulike sammenhenger, samt noen utvalgte områder med potensial for naturbeitemark og slåttemark (i det følgende omtalt som seterområder) basert på tips fra lokalkjente personer. I tillegg skulle andre potensielt interessante områder som dukket opp under befaringsene registreres. Midlene som var stilt til rådighet for prosjektet var ikke nok til å rekke over alle områdene slik at områder måtte kartlegges etter en prioritert rekkefølge så langt ressursene rakk.

De 11 verdifulle kulturlandskapsområdene som skulle undersøkes ble sortert i to grupper etter prioritet, basert i første rekke på en antagelse av hvor potensialet for verdifulle kulturmarkstyper er størst (og som ikke er fanget opp/kartlagt i andre sammenhenger). Delområder som er avgrenset og beskrevet som slåttemark eller naturbeitemark skulle prioriteres.

Prioritet 1 – Sandesletta, Årholt-Vennerød, Lågendalen, Asbjørnrød-Gunnerød, Nedre Ono, Bærug-Eikenes.

Prioritet 2 – Berger, Adal-Bergan, Borrevannet, Sommerstad-Haugberg, Fossnes-Borgen.

Slåttemarkene fra Naturbase er Skjelland (Andebu), Svindalen (Andebu), Jørestrand sør I og II (Tjøme), Einaren (Larvik) og Løvall (Andebu). Av de 15 tidligere registrerte slåttemarkene følges flere opp med skjøtselsplaner og –tiltak i andre sammenhenger (utvalgte kulturlandskap, forvaltning av verneområder), og disse ble derfor ikke prioritert i denne sammenhengen. Fokuset på slåttemarkene skulle være å kvalitetssikre, oppdatere og supplere beskrivelser og dokumentasjon i Naturbase; dvs. av naturtype, avgrensning, tilstand, verdi, artsinventar mv. Hvis mulig var det også et ønske om at enkle skjøtselsplaner skulle utarbeides etter mal fra Bioforsk, alternativt lage enkle beskrivelser av skjøtselsbehov og –tiltak i naturtypebeskrivelsen, samt vurdere behovet for ytterligere planlegging før tiltak iverksettes.

Seterområdene som skulle undersøkes er:

Sande – Bjørgeseter, Ryggetangseter, Kopstadseter, Kaldmoseter, Skogseterstulen, Solbergseter og Gallebergseter

Svelvik – Området Solbergdammen-Bergerdammen-Seterdammen

Hof – Gausen, Haugerud, Haslestad sør, Åsnes/Engebråtan

Holmestrand – Vidskjold S og N, Solli

Lardal – Nordgardseter, Mellemgardseter, Gåserudseter

Larvik – Søndre Holtseter, Turum, Omsland

Andebu – Seterområde/fellesbeite N og V for Dalaåsen, Hasåsetra

3 Metode

Metoden for kartlegging følger DNS håndbok 13, revidert utgave (Direktoratet for Naturforvaltning 2007). For en nærmere redegjørelse av metoden henvises det til håndboka og da spesielt kapitlene 1-4 og 6.

4 Resultater

Det ble totalt registrert 11 nye naturtypelokaliteter gjennom dette prosjektet. I tillegg ble en tidligere registrert slåttebeitemark omdefinert til naturbeitemark (Svindalen). Faktaark for de lokalitetene ligger i vedlegg 1. Av de nye naturtypelokalitetene har en fått verdien lokalt viktig (C), fem har fått verdien viktig (B) og fem svært viktig (A). Alle er kartlagt som naturtypen naturbeitemark. Ingen slåttebeitemark ble registrert.

Tabell 1: Oversikt over registrerte naturtypelokaliteter i Vestfold. Beliggenhet fremgår av oversiktskartet i figur 1.

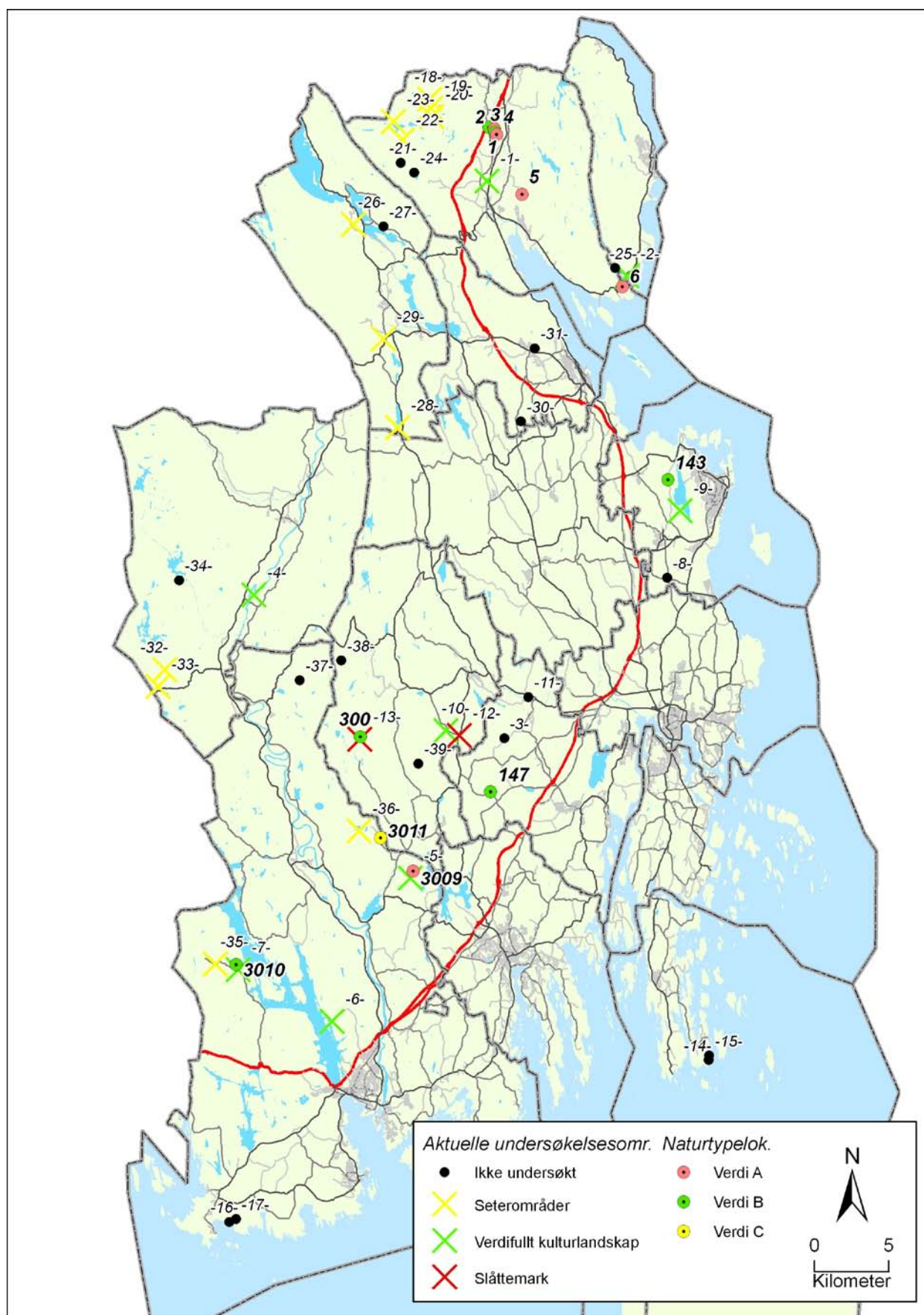
Nr	Navn	Naturtype	Utforming	Verdi	Kommune
3009	Gunnerød	Naturbeitemark		A	Larvik
3010	Bærug	Naturbeitemark	Frisk/tørr, middels baserik eng	B	Larvik
3011	Gåsholt	Naturbeitemark	Frisk fattigeng	C	Larvik
300	Svindalen	Naturbeitemark	Frisk/tørr, middels baserik eng	B	Andebu
147	Gjelstad	Naturbeitemark	Frisk/tørr, middels baserik eng	B	Stokke
143	Vik mellom	Naturbeitemark	Frisk/tørr, middels baserik eng	B	Borre
1	Bjørge søndre	Naturbeitemark	Frisk/tørr, middels baserik eng	B	Sande
2	Bjørge øst I	Naturbeitemark	Frisk næringsrik "gammeleng"	A	Sande
3	Bjørge øst II	Naturbeitemark	Frisk næringsrik "gammeleng"	B	Sande
4	Bjørge øst III	Naturbeitemark	Frisk/tørr, middels baserik eng	A	Sande
5	Veberg vestre	Naturbeitemark	Frisk næringsrik "gammeleng"	A	Sande
6	Dyrdal sør	Naturbeitemark	Sølvbunke-eng	A	Sande

Bilde 2: Oversiktsbilde over deler av landskapet på lokaliteten Asbjørnrød-Gunnerød i Larvik kommune. Bildet er fra de indre deler rundt Gunnerød.

Tabell 2: Bruttoliste over aktuelle undersøkelsesområder. Beliggenhet fremgår av oversiktskartet i figur 1.

Nr	Type	Navn	Undersøkt	Kommune
1	Verdifullt kulturlandskap	Sandesletta	Ja	Sande
2	Verdifullt kulturlandskap	Berger	Ja	Svelvik
3	Verdifullt kulturlandskap	Årholt-Vennerød	Nei	Stokke
4	Verdifullt kulturlandskap	Lågendalen	Ja	Lardal
5	Verdifullt kulturlandskap	Asbjørnrød-Gunnerød	Ja	Larvik
6	Verdifullt kulturlandskap	Nedre Ono	Ja	Larvik
7	Verdifullt kulturlandskap	Bærug-Eikenes	Ja	Larvik
8	Verdifullt kulturlandskap	Adal-Bergan	Nei	Borre
9	Verdifullt kulturlandskap	Borre vannet	Ja	Borre
10	Verdifullt kulturlandskap	Sommerstad-Haugberg	Ja	Andebu
11	Verdifullt kulturlandskap	Fossnes-Borgen	Nei	Stokke
12	Slåttemark	Skjelland	Ja	Andebu
13	Slåttemark	Svindalen	Ja	Andebu
14	Slåttemark	Jørestrand sør II	Nei	Tjøme
15	Slåttemark	Jørestrand sør I	Nei	Tjøme
16	Slåttemark	Einaren	Nei	Larvik
17	Slåttemark	Løvall	Nei	Larvik
18	Seterområde	Björgeseter	Ja	Sande
19	Seterområde	Ryggetangseter	Ja	Sande
20	Seterområde	Kopstadseter	Ja	Sande
21	Seterområde	Kaldmosetra	Nei	Sande
22	Seterområde	Skogseterstulen	Ja	Sande
23	Seterområde	Gallebergseter	Ja	Sande
24	Seterområde	Solbergseter	Nei	Sande
25	Seterområde	Solbergdammen-Bergerdammen-Seterdammen	Nei	Svelvik
26	Seterområde	Gausen	Ja	Hof
27	Seterområde	Haugerud	Nei	Hof
28	Seterområde	Åsnes/Engebråtan	Ja	Hof
29	Seterområde	Haslestad sør	Ja	Hof
30	Seterområde	Vidskjold N og S	Nei	Holmestrand
31	Seterområde	Solli	Nei	Holmestrand
32	Seterområde	Nordgardseter	Ja	Lardal
33	Seterområde	Mellemgardseter	Ja	Lardal
34	Seterområde	Gåserudseter	Nei	Lardal
35	Seterområde	Omsland	Ja	Larvik
36	Seterområde	Turum	Ja	Larvik
37	Seterområde	Søndre Holtseter	Nei	Larvik
38	Seterområde	N og V for Dalaåsen	Nei	Andebu
39	Seterområde	Hasåsetra	Nei	Andebu

Figur 1: Oversiktskart over Vestfold med aktuelle undersøkelsesområder (nummer i liten skrift) og registrerte naturtypelokaliteter (nummer i fet skrift) markert. Naturtypelokalitetene er listet opp i tabell 1 og undersøkelsesområdene i tabell 2.

4.1 Områder fra nasjonal registrering av verdifulle kulturlandskap

Ni av de 11 nye naturtypelokalitetene er lokalisert i områder med verdifullt kulturlandskap, registrert tidlig på 1990-tallet (Fylkesmannen i Vestfold 1993, 1994).

Sandesletta – Utstrakt bruk av gjødsel og omlegging av gamle beiter til åkerland eller skog. Fortsatt en del beiter igjen, men da ofte på tidligere dyrket mark, eller gamle beiter som nå er gjødslet. Enkelte verdifulle naturbeitemarker finnes, og de som er registrert er ofte knyttet til ravinesystemene. Området er ikke fullstendig kartlagt, men de mest interessante delområdene ble besøkt. Noen flere C-områder er mulig å avgrense, kanskje også enkelte A- og B-områder. Fem naturtyper registrert hvorav to med verdi B og tre med verdi A. Tidligere kartlegging som ikke var rapportert ferdig da vårt prosjekt ble planlagt, har resultert i flere registreringer i samme område (Bjureke et al. 2010).

Bilde 3: Oversiktsbilde over Sandesletta med et intensivt drevet jordbrukslandskap. Beitenes som kan ligge som mindre felter mellom den dyrka marka er som regel sterkt gjødslet.

Årholt-Vennerød – Ikke besøkt i denne omgang, men området er noe kjent fra tidligere private befaringer (Terje Blindheim pers. med.). Trolig lite å finne av naturbeitemark og slåttemark, men noen store og gamle eiketrær finnes.

Lågendalen – Lite beitemark igjen, og det som finnes er ofte sterkt gjødslet eller under sterk gjengroing. Ingen registrerte naturtyper, men enkelte C-områder kunne trolig vært kartlagt. De fleste delområdene med relevante verdier er besøkt, men Lågendalen er på langt nær fullstendig kartlagt.

Asbjørnrød-Gunnerød – Stort og sammenhengende beiteareal med god variasjon. Store naturverdier knyttet til kulturlandskapet hvor innslaget av naturbeitemark er stort. Mange rødlistearter registrert. For å videreutvikle og bevare det varierte biologiske mangfoldet bør en utarbeide en skjøtselsplan for området. Området innehar mange eiketrær som kan kartlegges som naturtypen store gamle trær. Ytterligere fininndeling av området er også mulig, men ikke prioritert i dette prosjektet. En stor naturtypelokalitet ble registrert med verdi A.

Bilde 4: Store gamle eiketrær er et hyppig innslag i kulturmarksområdene, men tiltak trengs ofte for å ta vare på de gamle trærne. Her er det hest som har gnagd på barken slik at treet er blitt ytterligere svekket.

Nedre Ono – Gammel husmannsplass hvor innmarka ikke er i bruk i dag. Innmark spredt som mindre felt i skogen, samt et område rundt husene. Både slått, beite og dyrking har foregått på engene når bruket var i aktiv drift (Fylkesmannen i Vestfold 1993). Flere av engene er tydelig preget av gjengroing med tykke grasmatter, gjengroingsarter og buskas. Enkelte lokaliteter ligger på grensen til å være C-områder og kan være gode restaureringsområder for naturbeitemark og slåttemark. Ingen naturtyper ble registrert.

Bærug-Eikenes – Variert kulturlandskap med fortsatt en del beiter igjen. Mye av arealet er imidlertid preget av gjødsel, samt at mange av beiteområdene er på tidligere dyrket mark. En naturtype med verdi B ble registrert. Enkelte C-områder kunne vært registrert og de indre områdene rundt Eikenes er mangelfullt kartlagt.

Berger – Preget av mye gjødsel. Ett område ble figurert ut som naturbeitemark med verdi A. De indre områdene ble ikke sjekket ut, men resten er tilfredstillende kartlagt.

Bilde 5: Ravinene i Sande hadde flere forekomster av den sterkt truede beitemarkssoppen grønngul vokssopp. Ofte er det et problem med avrenning av gjødsel fra omkringliggende dyrka mark i disse områdene.

Adal-Bergan – Ikke besøkt i denne omgang.

Borrevannet – Stort og variert kulturlandskap rundt Borrevannet. Mye er sterkt preget av gjødsel. Det er imidlertid mange områder med hagemark (store og gamle eiketrær) som kunne vært registrert, men disse ble ikke prioritert undersøkt i denne omgang. Østsiden av Borrevannet er ikke oppsøkt. Ett område med naturbeitemark med verdi B ble registrert.

Sommerstad-Haugberg – Stort sett gjødslede beiter, eller områder i sterk gjengroing. De potensielt viktige områdene er undersøkt og små områder med mulig C-verdi kunne vært kartlagt. Ingen naturtyper ble registrert.

Fossnes-Borgen – Ikke besøkt i denne omgang.

4.2 Slåttemarker fra Naturbase

Skjelland (Andebu) er opprinnelig kartlagt som en slåttemark med verdi B i 2002. Befaringen i 2010 konkluderte imidlertid med at verdiene var minimale som slåttemark og heller ikke kvalifiserte som naturtype. Lokaliteten fjernes fra Naturbase.

Svindalen (Andebu) ble oppsøkt og vurdert til å ha gode verdier knyttet til naturbeitemark. Skillet mellom slåttemark og naturbeitemark er i mange tilfeller vanskelig og dagens bruk kan ofte definere det fremtidige skjøtselsregimet. Området har allerede vært beitet gjennom flere år av ungdyr av storfe, samt sau. Naturtypen er derfor endret fra slåttemark til naturbeitemark, men enkelte mindre partier kan skilles ut som slåttemark i den videre skjøtselen av området.

Bilde 6: Felles for de fleste områdene er at det er konvekse områdene og kantsonene som har den best utviklede kulturmarka. Her fra Svindalen.

Lokalitetene Jørestrand sør I (Tjøme), Jørestrand sør II (Tjøme), Einaren (Larvik) og Løvall (Larvik) ble alle vurdert til å være tilstrekkelig beskrevet i Naturbase. Neste steg for disse lokalitetene vil være å utarbeide en skjøtselsplan og de ble derfor ikke prioritert undersøkt ytterligere.

4.3 Seterområder

Basert på tips fra Erik Johan Blomdal og lokalkjente personer ble et utvalg med seterområder besøkt. Ingen naturtyper ble registrert i seterområdene, men det er mulighet for å avgrense flere lokaliteter av C-verdi. En kort oppsummering av de undersøkte områdene følger:

Sande – Bjørgeseter, Ryggetangseter, Kopstadseter, Kaldmoseter, Skogseterstulen, Solbergseter og Gallebergseter.

Alle setrene er beliggende i skogstrakter vest i Sande og er del av et stort fellesbeite hvor kyr og sau går på utmarksbeite. På Bjørgeseter er engene sterkt preget av for lite beitetrykk. Fortsatt åpent område rundt bygningene, men feltsjiktet er tykt. Grenser til å være et C-område. Ryggetangseter og Gallebergseter har verdier knyttet til naturbeitemark vurdert til å være av C-verdi. Svak hevd og tilplanting med skog har redusert verdiene. Kaldmosetra og Solbergseter ble ikke oppsøkt. Resten av setrene hadde ingen naturtypeverdier.

Bilde 7: Tilplanting med skog og mangel på hevd er et generelt problem for seterområdene. Her fra Ryggetangseter i Sande.

Svelvik – Solbergdammen-Bergerdammen-Seterdammen.

Området rundt Solbergdammen og Bergerdammen ble undersøkt, men beitemarka var sterkt preget av gjødsel. Det indre området rundt Seterdammen er ikke undersøkt. Ingen naturtyper ble registrert.

Hof – Gausen, Haugerud, Haslestad sør, Åsnes/Engebråtan.

Gausen har lite beitemark som er i bruk i dag, men rundt innmarka var det en del gjenvoksende hagemarkskog. Tidligere flyfoto fra området (grunneiers fotodokumentasjon) bekrefter at det har vært et utstrakt beitelandskap rundt gården med mye hagemark. Det er mye krattskog i dette området i dag, men fortsatt mulig å restaurere hagemarka. Området kan kartlegges som hagemark og er på grensen til å ha verdi C, alternativt å kartlegge alle de store trærne som naturtypen store gamle trær (som store gamle trær er verdien rundt A og B). Haugerud er ikke oppsøkt. Haslestad har mindre partier med mulig C-verdi (naturbeitemark og slåttemark), men arealene er små. Har ellers mye utmarksbeite/skogsbeite. Et par store eiketrær står nederst mot vegen og kan kartlegges som store gamle trær. Åsnes/Engebråtan har små arealer med C-verdi, men generelt er beitemarka sterkt preget av gjødsel, samt at dyrka mark er tatt i bruk som beiter. Ingen naturtyper ble registrert i områdene i Hof kommune.

Bilde 8: Gamle trær står spredt rundt i skogen rundt innmarka på Gausen i Hof. Den gamle hagemarka er på vei til å gro igjen.

Holmestrand – Vidskjold S og N, Solli.

Ikke oppsøkt, men Solli ble sjekket fra veien uten at området ga noen tegn til å ha verdifulle beitemarker og slåttmarker.

Lardal – Nordgardseter, Mellemgardseter, Gåserudseter.

Gåserudseter ble ikke oppsøkt i denne omgang. Ingen av de andre to setrene hadde noen naturtypeverdier.

Larvik – Søndre Holtseter, Turum, Omsland.

Søndre Holtseter er ikke oppsøkt. Turum har noen små arealer av C-verdi, men de er ikke i bruk som beitemark i dag. Omsland er kun sjekket ut fra vei uten at det ga noen tegn på verdifulle naturbeitemarker eller slåttmarker, men vanskelig å si sikkert. Ingen registrerte naturtyper i lokalitetene i Larvik.

Andebu – Seterområde/fellesbeite N og V for Dalaåsen, Hasåsetra.

Ikke oppsøkt.

4.4 Andre områder

Under registreringsarbeidet i Vestfold dukket det også opp enkelte andre områder med relevante naturtyper. To naturbeitemarker ble registrert hvorav en med verdi C ved Gåsholt i Larvik kommune og en med verdi B ved Gjelstad i Stokke kommune.

4.5 Digitale kart og Naturbase

BioFokus har digitalisert alle lokalitetene ved hjelp av kartprogrammet ArcMap (shapefil). Shapefila er så konvertert til SOSI før oversendelse til DN sammen med egenskapsdataene til de enkelte kartobjektene. DN vil på dette grunnlag oppdatere Naturbase. Egenskapsdataene er lagt inn i databaseprogrammet Natur2000.

5 Oppsummering / diskusjon

Generelt var det lite å finne av naturbeitemarker og slåttemarkar i verdiklasse A og B i de undersøkte områdene. Dette stemmer også overens med kartleggingene til Bjureke, Norderhaug og Stabbetorp (Bjureke et al. 2010). Av naturbeitemark kartla de 3 med verdi A og 11 med verdi B. Tilsvarende for slåttemark er ingen med verdi A og 2 med verdi B. Det moderne jordbruket har medført at bruken av beitemark har blitt redusert i tillegg til at bruken av kunstgjødsel har redusert verdien av de eksisterende beitemarkene. Noe nyrydding er foretatt, men ofte har gjengroingen kommet så langt at de opprinnelige verdiene er tapt. Det er viktig å fremheve at det lave antallet naturbeitemarker og slåttemarkar i undersøkelsesområdene ikke betyr at kulturlandskapet har få naturverdier. Andre naturtyper er representert i flere av de undersøkte områdene og bør kartlegges ved en senere anledning. Kartleggingen har heller ikke vært heldekkende slik at det er muligheter for å finne flere naturbeitemarker og slåttemarkar innen de aktuelle undersøkelsesområdene.

Kartleggingene til Bjureke, Norderhaug og Stabbetorp har i noen grad vært overlappende med BioFokus sitt oppdrag, men stort sett har de undersøkt andre områder i Vestfold. En av konklusjonene i nevnte undersøkelse var:

"Kunnskapen om verdifulle kulturlandskapslokaliteter varierer mellom kommunene og i noen av kommunene er det stor sannsynlighet for at det fortsatt finnes uregistrerte verdifulle lokaliteter. Flere av kommunene har imidlertid generelt lite igjen av semi-naturlige lokaliteter så selv om foreløpige registreringer der ikke har vært "heldekkende", er det lite sannsynlig at man vil finne flere viktige lokaliteter. Det er i indre og ytre Vestfold som det finnes mest igjen av verdifulle kulturlandskapslokaliteter. I de åpne jordbruksbygdene finner vi i dag lite av det biologiske mangfoldet som preget det gamle kulturlandskapet, men i skogbygdene er det fortsatt noen gjenværende verdifulle semi-naturlige lokaliteter. I skjærgården og noen steder langs kysten, finnes det også seminaturlige naturtyper av nasjonal verdi."

Konklusjonen støttes av BioFokus, men det er samtidig overraskende at det ikke ble funnet flere naturtyper i seterområdene som ble undersøkt. Disse områdene fanger opp en god del av skogbygdene og trolig er det ikke så mye å finne da utmarksbeite ikke er noen utstrakt aktivitet i Vestfold. Beitingen til de få dyra som er på utmarksbeite er for lite rettet mot de verdifulle områdene. Det kan være at skogbygdene ikke har så mye igjen av verdifulle kulturmarkstyper som en skulle anta.

I dette prosjektet ble det ikke funnet noen nye slåttemarkar, og grunnene er flere. Slåttemarkar er først og fremst en naturlig sjelden naturtype i Vestfold. De gode vekstvilkårene medfører også at gjengroingen går fort og gamle slåttemarkar vil derfor forsvinne etter relativt kort tid ved opphør av drift. Situasjonen er litt bedre i kyststrøkene hvor det er mye areal som er utstatt for tørkestress og hvor gjengroingen går saktere. En annen grunn til at det ikke ble funnet noen slåttemarkar kan også være at det sene oppstartstidspunktet for feltarbeidet gjorde naturtypen vanskelig å fange opp. I tillegg vil etterbeite, eller skifte av skjøtselsregime fra slått til beite vil "kamouflere" slåttemarkene som naturbeite. Med slike skifter i skjøtselsregime vil det også være et vurderingsspmå om hva som er riktig naturtype. Har beitet medført store endringer i artssammensetningen, eller er det fortsatt noe igjen av de opprinnelige karakterartene? Hva slags skjøtsel er mest hensiktsmessig i den videre bruken av området? Uansett er det sannsynlig at det er flere slåttemarkar som ikke er fanget opp, men det er nok langt mellom dem. Områdene med størst potensial for flere slåttemarkar er trolig også knyttet til kyststripa av fastlandet, samt øyene. Det bør derfor gjennomføres supplerende kartlegginger til riktig årstid, det vil si juni-juli.

Bilde 9: Nyrydding av skog som tidligere har vært beitemark ved Glenne i Lardal kommune.

5.1 Anbefalinger om videre arbeid

Det er vanskelig å gi noen konkrete råd om hvilke områder som bør kartlegges da det ikke er noe tydelig mønster i hvor de viktige kulturmarksområdene ligger. Viktige naturtyper er blitt funnet både i ekstensivt drevne landbruksområder og i mer utkantstrøk. Basert på våre og andre (Bjureke et al. 2010) undersøkelser kan det kanskje se ut som det er de ytre og indre deler av Vestfold som har det største potensialet for slåttemark og naturbeitemark, men unntak finnes. Ved å inkludere flere av naturtypene i kulturlandskapet er det også en del mer å hente enn det som er resultatet etter denne undersøkelsen.

Basert på tidligere kartleggingserfaring i fylket ser det ut som om kyststripa på fastlandet, samt øyene, er det området som skiller seg mest ut med tanke på mengde naturbeitemark og slåttemark, samt kvalitet. Her er det fortsatt igjen en del verdifulle naturtyper. Flere kommuner har blitt kartlagt i de senere år og kunnskapen har økt, men generelt sett har øyene vært nedprioritert med tanke på kartlegging. Et økt fokus på å få kartlagt verdiene her er nødvendig da mye av dette landskapet også er under gjengroing.

Et fortsatt fokus på de verdifulle kulturlandskapene (Fylkesmannen i Vestfold 1993, 1994) bør etterstrebes. Kunnskapen er fortsatt mangelfull med tanke på naturtyper i disse områdene, og flere andre naturtyper enn slåttemark og naturbeitemark er ikke fanget opp. Områdene bør kartlegges videre med et bredere kartleggingsfokus.

En av de viktigste oppgavene fremover er å fokusere på å ta vare på de lokalitetene som allerede er registrert. Mange er truet av gjengroing, gjødsling eller feil skjøtsel, og et utstrakt samarbeid med grunneierne er nødvendig for å ta vare på de registrerte verdiene. Mange av lokalitetene har også et behov for detaljerte skjøtelsplaner for å sikre at de viktigste biologiske verdiene blir fanget opp, og at skjøtselen blir treffsikker i forhold til disse. Hva som er riktig type skjøtsel er også i stor grad avhengig av hva som finnes av spesielle arter i de ulike lokalitetene. Samme type skjøtsel er ikke nødvendigvis riktig for alle slåttemarker. Det er også viktig å fokusere på C-områder. Disse er tross alt viktige naturtyper og vil være verdifulle sammenbindingsområder mellom de få A- og B-områdene som er funnet. Med riktig skjøtsel vil mange av disse sikkert også få økte verdier på sikt.

Bilde 10: Et eksempel på tiltak for å få tilbake gamle verdier knyttet til naturbeitemark. Ekstensiv rydding av busker fra et tidligere beiteområde. I slike tilfeller er det meget viktig at avfallet blir samlet opp og fjernet fra området, alternativt brent på et par samleball i lokaliteten ellers bidrar avfallet til å "gjødsle" naturbeitemrka. Bildet er fra Moutmarka naturreservat i Tjøme kommune.

6 Litteratur

6.1 Litteratur sitert i denne rapporten

- Bjureke, K., Norderhaug, A. og E., S. O. 2010. Supplerende kartlegging av biologisk mangfold i jordbrukets kulturlandskap, inn- og utmark i Vestfold, med en vurdering av kunnskapsstatus. DN-utredning 5-2010, s.1-116. Direktoratet for naturforvaltning.
- Direktoratet for Naturforvaltning. 2007. Kartlegging av naturtyper - verdisetting biologisk mangfold, rev. utg. DN-håndbok 13.
<http://www.dirnat.no/content.ap?thisId=500031188&language=0>
- Direktoratet for naturforvaltning. 2009. Handlingsplan for slåttemark. s.1-60. Direktoratet for naturforvaltning.
- Direktoratet for Naturforvaltning. 2010. Naturbase 3.0. www.naturbase.no
- Elven, R. 1994. Evaluering av "Nasjonal registrering av verdifulle kulturlandskap" biologisk del. Botanisk hage og museum, Univ. i Oslo. Rapport.
- Fylkesmannen i Vestfold. 1993. Nasjonal registrering av verdifulle kulturlandskap. Registreringer i Vestfold 1992. Fylkesmannen i Vestfold.
- Fylkesmannen i Vestfold. 1994. Nasjonal registrering av verdifulle kulturlandskap. Registreringer i Vestfold 1993. Fylkesmannen i Vestfold.
- Kålås, J. A., Viken, Å., Henriksen, S., et al. 2010. Norsk rødliste for arter 2010. Artsdatabanken.

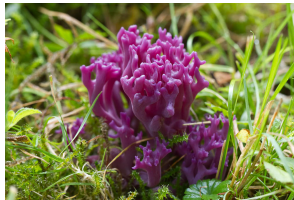
6.2 Litteratur sitert i naturtypebeskrivelsene

- Bjureke, K., Norderhaug, A. og Stabbetorp, O. E. 2010. Supplerende kartlegging av biologisk mangfold i jordbrukets kulturlandskap, inn- og utmark i Vestfold, med en vurdering av kunnskapsstatus. Direktoratet for naturforvaltning, DN-utredning 5-2010.
- Fylkesmannen i Vestfold. 1994. Nasjonal registrering av verdifulle kulturlandskap. Registreringer i Vestfold 1993.
- Fylkesmannen i Vestfold. 1993. Nasjonal registrering av verdifulle kulturlandskap. Registreringer i Vestfold 1992.
- Myhre, L. 2002. Biologisk Mangfold i Andebu kommune. Cand.agric oppgave, Institutt for Biologi og naturforvaltning, Norges Landbrukshøgskole.

Vedlegg

Faktaark for de registrerte naturtypene

Foto: Kim Abel

Naturtyperegistreringer

Naturtype: Naturbeitemark

Utforming:

Mosaikk: Totalt 2 naturtype(r) registrert: Store gamle trær D12 - Stor eik D1206 (2%),
Naturbeitemark D04 - (98%).

Feltsjekk: 15.10.2010 (siste)

Beskrivelse

Innledning: Kartlagt først som naturtype av Kristina Bjureke og Odd Stabbetorp den 26.06.2007 i forbindelse med supplerende kartlegginger av kulturlandskapslokaliteter i Vestfold (Bjureke, Norderhaug og Stabbetorp 2010). Senere oppsøkt den 26.08.2010 og 15.10.2010 av Kim Abel fra BioFokus i forbindelse med kartlegginger av slåttemark og naturbeitemark i Vestfold på oppdrag fra Fylkesmannen i Vestfold. Avgrensningen og beskrivelsen er en syntese av begge undersøkelsene. Både Gunnerød og Asbjørnrød er opprinnelig kartlagt i forbindelse med nasjonal registrering av verdifulle kulturlandskap i Vestfold (Fylkesmannen i Vestfold 1994), men dataene har aldri vært vurdert/bearbeidet som naturtype.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger i Larvik kommune, rett vest for Goksjø,

Lok. nr. 3009 Gunnerød forts.

nærmere bestemt rundt den gamle innmarka på Gunnerød og rundt det aktive gårdsbruket på Asbjørnrød. Asbjørnrød og Gunnerød er adskilt av en liten stump med krøttersti. Lokaliteten ligger i leirjordsbygdene på Østlandet. Småkupert bruk med kyr på beite. Stort areal med naturbeitemark. Tørre, friske og fuktige partier. Noen av flatene viste tegn på gjødsling, men ikke kantarealene og de mer steinete og knause områdene. Områdene rundt Asbjørnrød bærer sterkere preg av gjødsling enn Gunnerød, men begge steder er kantarealene de viktigste. Området kunne vært delt opp i to/tre mindre områder hvor Asbjørnrød ville skåre noe lavere på verdi, men dette er ikke gjort da området utgjør en viktig helhet.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Naturtypen er “naturbeitemark” (D04).

Utformingen er ikke forsøkt angitt da det er en miks av flere ulike typer. I tillegg er det noe innslag av “store gamle trær” (D12), utforming “stor eik” (D1205). Enkelte mindre arealer kunne vært kartlagt som slåttemark (D02), men dette er ikke gjort. Dette gjelder i første rekke områdene med solblom. Vegetasjonstypene er i utgangspunktet angitt for området rundt Gunnerød, men mengdemessig vil det kun være små forskjeller når en ser Gunnerød og Asbjørnrød under ett. Frisk fattigeng (G4a) 50%, finnskjegg- eng/sauesvingel-eng (G5) 20%, frisk, næringsrik ”gammeleng” (G14) 20% bergknaus og bergflate, knavel-småbergknapp-utforming (F3c) 5% (truet LR), fuktig fattigeng (G1) 5%.

Artsmangfold: Av beitemarksopp ble følgende arter registrert: Skjelljordtunge, kantarellvokssopp, skjør vokssopp, gul vokssopp, flammevokssopp (VU) og grønn vokssopp. Karplantefloraen er rik og det er bl.a. registrert tre separate bestander med solblom (VU), alle i kantarealene. En med 1 blomstrende og 1 ikkeblomstrende rosett. En med 12 blomstrende og 50 ikke-blomstrende rosetter. En med 40 blomstrende og 7 ikke-blomstrende individer. I tillegg ble høstmarinøkkel (VU) funnet på et lite engareal mellom Gunnerød og Asbjørnrød. Flatene har en til dels triviell vegetasjon med plantearter som engsoleie, høymol, engsvingel, rødkløver, sølvbunke, engrapp, rødsvingel, tveskjeggveronika, engsyre, grasstjerneblom, ryllik, firkantperikum, hvitkløver, harestart og hundekjeks. På tørre knauser vokser bitterbergknapp, ettårsknavel, våskrinneblom, sølvmore, stemorsblom, smørbukk, legeveronika, sauesvingel, blåkløkke og smalsyre. I de ugjødsle kantsonene med mye finnskjegg er artsrikdommen større med arter som aurikkelsveve, markjordbær, hårsveve, solblom, knollerteknapp, engnellik, hvitmaure, smalkjempe, engtjæreblom, gjeldkarve, bustnype, rødknapp, hvitmaure, engkvein, tiriltunge, gulaks, skogstorkenebb, karve, skogkløver, mørkt kongsløys og firkantperikum. Kantsonene går over i koller med beiteskog med hassel, trollhegg, lind, hengebjørk, leddved, rogn, osp, sommerek, skogburkne, kratthumleblom, hvitveis, skogfiol, tepperot, skogkløver, smyle, blåbær og tyttebær. På fuktigere partier vokser mannasøtgras, lyssiv, krypsoleie, mjødurt, hanekam, skogsivaks, stjernestarr, myrmaure, knereverumpe, paddesiv og myrrapp.

Fremmede arter: Kjempespringfrø vokser på siden av gården ved Asbjørnrød.

Bruk, tilstand og påvirkning: God hevd, men for svak hevd i kantsonene. Flatene viste spor av tilført gjødsel, mest nede ved Asbjørnrød. Knauser, fuktområder og kantsoner huser et rikt mangfold, men dette trues flere steder av gjengroing, mest utpreget ved Gunnerød.

Vegetasjon: Knavel-småbergknapp-utf / Knavel-småbergknapp-utforming (Rødlistebetegnelse) (F3c)

Vanlig utf (G4a)

Finnskjegg-eng/sauesvingel-eng (G5)

Frisk, næringsrik gammeleng (G14)

Fuktig fattigeng (G1)

Lok. nr. 3009 Gunnerød forts.

Verdivurdering: Stort sammenhengende engareal i god hevd og med flere kulturbetingede rødlistearter innen både karplanter og sopp. Området fremstår som et svært viktig kulturlandskapselement i regionen. Verdien settes til svært viktig (A).

Skjøtsel og hensyn: Området er i aktiv drift med storfebeite. Beite er positivt for området og anbefales videreført. Beitet bør imidlertid styres mer bevisst i områder hvor naturverdiene er store. Både i tid og rom. Det vil si kantsoner, koller og andre ugjødslede arealer. Området bør få sin egen skjøtelsesplan da mange områder er under gjengroing, mens andre er meget hardt beitet. En god del eik bør fristilles og det bør vurderes om enkelte områder skal skilles ut som slåttemark.

Artsliste for lokaliteten

Totalt 9 art(er) påvist: høstmarinøkkel (VU), kjempespringfrø, solblom (VU), Geoglossum fallax, kantarellvokssopp, skjør vokssopp, gul vokssopp, flammevokssopp (VU), grønn vokssopp.

Litteratur

Bjureke, K., Norderhaug, A. og Stabbetorp, O. E. 2010. Supplerende kartlegging av biologisk mangfold i jordbrukets kulturlandskap, inn- og utmark i Vestfold, med en vurdering av kunnskapsstatus. Direktoratet for naturforvaltning, DN-utredning 5-2010.

Fylkesmannen i Vestfold. 1994. Nasjonal registrering av verdifulle kulturlandskap. Registreringer i Vestfold 1993.

Foto: Kim Abel

Naturtyperegistreringer

Naturtype: Naturbeitemark
Utforming: (D04) Frisk næringsrik "gammeleng"
Mosaikk:
Feltsjekk: 23.08.2010 (siste)

Beskrivelse

Innledning: Lokaliteten er kartlagt av Kim Abel og Terje Blindheim (BioFokus) den 23.08.2010 i forbindelse med kartlegging av slåttemark og naturbeitemarker i Vestfold på oppdrag fra Fylkesmannen i Vestfold. Lokaliteten er opprinnelig kartlagt i forbindelse med nasjonal registrering av verdifulle kulturlandskap i Vestfold (Fylkesmannen i Vestfold 1994), men dataene har aldri vært vurdert/bearbeidet som naturtype. Den opprinnelige avgrensningen inkluderer en del areal som er valgt bort i denne sammenheng.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger nord i Sande kommune, mellom E18 og jernbanen øst for gården Bjørge søndre. Beitemarka utgjør den ene lisiden i et ravinesystem ned mot Sandeelva. Lisiden er nordøstvendt. Mot vest, i øvre kant av lokaliteten, avgrenses beitemarka av fulldyrket mark. den andre siden av ravinedalen var dårligere utviklet og er ikke inkludert i

Lok. nr. 2 Bjørge øst I forts.

avgrensningen. Ravinesiden har vekslende terreng med flere rygger og forsenkninger.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Naturtypen utgjøres av “naturbeitemark” D04, utforming “frisk næringsrik gammeleng” D0414. Vegetasjonstypen er i all hovedsak dominert av frisk, næringsrik gammeleng (G14) med tørrere partier på ryggene og fuktigere partier i forsenkningene.

Artsmangfold: Ryggene har innslag av en del urter som prestekrage, følblom, aurikkelsveve, markjordbær, tiriltunge og tepperot. Forsenkningene er mer grasdominert. Sølvbunke er et vanlig innslag i lokaliteten. Av beitemarksopp ble den sterkt truede (EN) arten grønngul vokssopp funnet på en av ryggene.

Bruk, tilstand og påvirkning: Området beites aktivt, men ved befaringen var det ingen beitedyr der. Beitetrykket vurderes til å være bra. Lokaliteten er preget av næringsflyt fra den fulldyrka marka i overkant, men ryggene er i liten grad påvirket av dette.

Vegetasjon: Frisk, næringsrik gammeleng (G14)

Verdivurdering: Lokaliteten vurderes til å være svært viktig (A) grunnet at området er i aktiv bruk, det er en viktig utforming (ravine) og det er gjort funn av en sterkt truet sopp.

Skjøtsel og hensyn: Fortsette beitingen. Lokaliteten må ikke gjødsles. Beitefrie perioder en gang i blant er positivt, spesielt i blomstringsperioden.

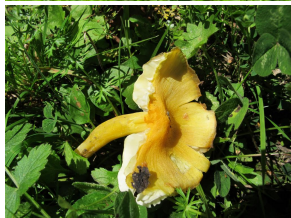
Artsliste for lokaliteten

Totalt 1 art(er) påvist: grønngul vokssopp (EN).

Litteratur

Fylkesmannen i Vestfold. 1994. Nasjonal registrering av verdifulle kulturlandskap. Registreringer i Vestfold 1993.

Enga sett fra nord mot sør. Foto: Terje Blindheim 2010.

Naturtyperegistreringer

Naturtype: Naturbeitemark

Utforming: (D04) Frisk/tørr, middels baserik eng

Mosaikk: Totalt 2 naturtype(r) registrert: Naturbeitemark D04 - (D04) Frisk næringsrik "gammeleng" D0414 (50%), Naturbeitemark D04 - (D04) Frisk/tørr, middels baserik eng D0407 (50%).

Feltsjekk: 23.08.2010 (siste)

Beskrivelse

Innledning: Lokaliteten er kartlagt av Terje Blindheim (BioFokus) 23.08.2010 i forbindelse med kartlegging av slåttemark og naturbeitemarker i Vestfold på oppdrag fra Fylkesmannen i Vestfold. Lokaliteten er ikke avgrenset i forbindelse med nasjonal registrering av verdifulle kulturlandskap i Vestfold (Fylkesmannen i Vestfold 1994), men ligger rett sør for delområde 21 i denne undersøkelsen.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger nord i Sande kommune, mellom E18 og jernbanen øst for gården Bjørge søndre. Beitemarka består av deler av et ravinesystem på vestsiden av Sandeelva. Mot sør og vest avgrenses lokaliteten av dyrka mark og mot nord og øst av en liten skogteig.

Lok. nr. 4 Bjørge øst III forts.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Naturtypen er en mosaikk av “naturbeitemark” D04, utforming “frisk/tørr middels baserik eng” D0407 på de konvekse ryggene og “naturbeitemark” D04, utforming “frisk næringsrik gammeleng” D0414 som finnes i de konkave partiene som har fått større tilførsel av gjødsel fra ovenforliggende dyrka mark. Det er på ryggene vi finner den mest varierte vegetasjonen med en del typiske naturengarter sammen med mer nitrofile arter som alltid finnes i denne typen raviner. Typiske arter på ryggene er: føyblom, engsoleie, krypssoleie, tepperot, gulflatbelg, gullkløver, skogkløver, rødkløver, hvitkløver, fuglevikke, firkantperikum, blåkoll, bakketimian, gjeldkarve, rødknapp, blåklokke, ryllik, engknoppurt, aurikkelsveve, prestekrage, landøyda, stormaure, engkvein og timotei.

Artsmangfold: På den nordligste ravineryggen ble den direkte truede arten grønn gul vokssopp funnet. Arten vokste på den tørreste ryggen med størst dominans av urter. Lokaliteten vurderes å kunne huse noen flere interessante beitemarkssopper, og den urterike floraen i tilknytning til elv og skog er et viktig habitat for en rekke insektarter.

Bruk, tilstand og påvirkning: Området beites aktivt, men ved befaringen var det ingen beitedyr der. Beite trykket vurderes til å være bra. Lokaliteten er preget av næringsflyt fra den fulldyrka marka i overkant, men ryggene er i liten grad påvirket av dette.

Verdivurdering: Lokaliteten vurderes til å være svært viktig (A) grunnet at området er i aktiv bruk, det er en viktig utforming (ravine) og det er gjort funn av en sterkt truet soppart.

Skjøtsel og hensyn: Fortsette beitingen. Lokaliteten må ikke gjødsles. Beitefrie perioder en gang i blant er positivt, spesielt i blomstringsperioden.

Artsliste for lokaliteten

Totalt 27 art(er) påvist: føyblom, engsoleie, krypssoleie, tepperot, gulflatbelg, gullkløver, skogkløver, rødkløver, hvitkløver, fuglevikke, firkantperikum, blåkoll, bakketimian, gjeldkarve, rødknapp, blåklokke, ryllik, engknoppurt, aurikkelsveve, prestekrage, landøyda, stormaure, engkvein, timotei, skjor vokssopp, grønn gul vokssopp (EN), kjeglevokssopp.

Litteratur

Fylkesmannen i Vestfold. 1994. Nasjonal registrering av verdifulle kulturlandskap. Registreringer i Vestfold 1993.

Foto: Kim Abel

Naturtyperegistreringer

Naturtype: Naturbeitemark
Utforming: (D04) Frisk næringsrik "gammeleng"
Mosaikk: ☐
Feltsjekk: 23.08.2010 (siste)

Beskrivelse

Innledning: Lokaliteten er kartlagt av Kim Abel (BioFokus) den 23.08.2010 i forbindelse med kartlegging av slåttemark og naturbeitemarker i Vestfold på oppdrag fra Fylkesmannen i Vestfold. Lokaliteten er opprinnelig kartlagt i forbindelse med nasjonal registrering av verdifulle kulturlandskap i Vestfold (Fylkesmannen i Vestfold 1994), men dataene har aldri vært vurdert/bearbeidet som naturtype.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger sentralt i Sande kommune, ca 2,5 kilometer øst-nordøst for Sande sentrum og rett sør for Veberg. Beitemarka utgjør mindre deler av et ravinesystem hvor resten er preget av å være gjødslet. Enga avgrenses av beitemark/dyrka mark og skog. I bunn av ravedalen er det et fuktdrag.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Naturtypen utgjøres av "naturbeitemark" (D04),

Lok. nr. 5 Veberg vestre forts.

utforming “frisk næringsrik “gammeleng” (D0414). Vegetasjonstypen er i all hovedsak dominert av frisk, næringsrik gammeleng (G14).

Artsmangfold: På de hvelvede partiene er det et sparsomt innslag av kulturmarksarter av urter og gras som bl.a. prestekrage, blåklokke, tveskjeggveronika, tiriltunge, følblom og gulaks. Ellers er vegetasjonen frodig og grasdominert. Av beitemarksopp ble den sterkt truede (EN) arten grønngul vokssopp funnet på en av ryggene, samt grønn vokssopp.

Bruk, tilstand og påvirkning: Området beites aktivt av sau. Beitetrykket vurderes til å være bra. Lokaliteten er preget av en viss form for næringstilførsel, men dette er trolig på grunn av at området kanskje har vært overflatedyrket. Noe slak topografi og god tilgjengelighet taler for at det har vært dyrket. Eventuelt har det blitt tilført små mengder gjødsel.

Vegetasjon: Frisk, næringsrik gammeleng (G14)

Verdivurdering: Lokaliteten vurderes til å være svært viktig (A) da området er i aktiv bruk, det er en viktig utforming (ravine) og det er gjort funn av en sterkt truet sopp.

Skjøtsel og hensyn: Fortsette beitingen. Lokaliteten må ikke gjødsles. Beitefrie perioder en gang i blant er positivt, spesielt i blomstringsperioden.

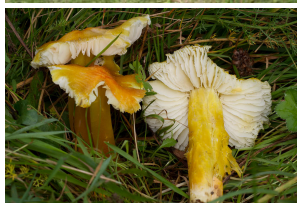
Artsliste for lokaliteten

Totalt 1 art(er) påvist: grønngul vokssopp (EN).

Litteratur

Fylkesmannen i Vestfold. 1994. Nasjonal registrering av verdifulle kulturlandskap. Registreringer i Vestfold 1993.

Foto: Kim Abel

Naturtyperegistreringer

Naturtype: Naturbeitemark

Utforming: (D04) Sølvbunke-eng

Mosaikk: Totalt 2 naturtype(r) registrert: Naturbeitemark D04 - (D04) Sølvbunke-eng D0403 (70%), Naturbeitemark D04 - (D04) Frisk/tørr, middels baserik eng D0407 (30%).

Feltsjekk: 15.09.2010 (siste)

Beskrivelse

Innledning: Lokaliteten er kartlagt av Kim Abel (BioFokus) den 15.09.2010 i forbindelse med kartlegging av slåttemark og naturbeitemarker i Vestfold på oppdrag fra Fylkesmannen i Vestfold. Lokaliteten er opprinnelig kartlagt i forbindelse med nasjonal registrering av verdifulle kulturlandskap i Vestfold (Fylkesmannen i Vestfold 1994), men dataene har aldri vært vurdert/bearbeidet som naturtype.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger helt sør i Sande kommune, rett sørvest for tettstedet Berger og gården Dyrdal, og er omkranset av tidligere dyrka mark som nå er omgjort til beite. Sentralt i dette området ligger lokaliteten som et mindre ravineområde med naturbeitemark. I munningen av ravinen og utenfor avgrensningen glir området over i krattskog og privat hage.

Lok. nr. 6 Dyrdal sør forts.

Partiene med krattskog har tidligere vært åpent beite, men er nå under gjengroing.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Naturtypen er i hovedsak av “naturbeitemark” (D04), utforming “sølvbunke-eng” (D0403) i de nedre delene av ravina, mens de øvre har mer innslag av “frisk/tørr, middels baserik eng” (D0407). Vegetasjonstypene er sølvbunke-eng (G3) ca 70% og frisk/tørr middels baserik eng i lavlandet (G7).

Artsmangfold: De lavere delene av beitemarka er dominert av sølvbunke og med noe innslag av høymol. I øvre deler er det et mer variert innslag av karplanter og en finner bl.a. prestekrage, gulaks, aurikkelsveve, blåklukke, smalkjempe, gullkløver, ryllik, stormaure, skogkløver, nyseryllik, jonsokkoll, blåkoll, legeveronika og hagtorn. Gresshoppene vortebiter var et vanlig innslag. Av beitemarksopp ble den sterkt truede (EN) arten grønngul vokssopp funnet i sørvendte sider i gode antall, samt grønn vokssopp.

Bruk, tilstand og påvirkning: Området brukes som storfebeite, men beitetrykket er forholdsvis svakt. Trolig har området ligget brakt en god stund. Beiteområdet har trolig vært større tidligere da det er krattskog i tilgrensende arealer som holder på å gro igjen. Den umiddelbare nærheten til dyrka mark har medført næringssig inn i beitemarka slik at gjødslingseffekten er tydelig.

Vegetasjon: Frisk/tørr middels baserik eng i lavl (G7)

Sølvbunke-eng (G3)

Verdivurdering: Lokaliteten vurderes til å være svært viktig (A) da området er i aktiv bruk, det er en viktig utforming (ravine) og det er gjort funn av en sterkt truet sopp.

Skjøtsel og hensyn: Fortsette beitingen, men gjerne øke beitetrykket. Lokaliteten må ikke gjødsles. Beitefrie perioder en gang i blant er positivt, spesielt i blomstringsperioden.

Artsliste for lokaliteten

Totalt 1 art(er) påvist: grønngul vokssopp (EN).

Litteratur

Fylkesmannen i Vestfold. 1994. Nasjonal registrering av verdifulle kulturlandskap. Registreringer i Vestfold 1993.

Foto: Kim Abel

Naturtyperegistreringer

Naturtype: Naturbeitemark

Utforming: (D04) Frisk/tørr, middels baserik eng

Mosaikk: Totalt 2 naturtype(r) registrert: Naturbeitemark D04 - (D04) Frisk/tørr, middels baserik eng D0407 (98%), Store gamle trær D12 - Skjøttet/styvet D1202 (2%).

Feltsjekk: 30.08.2010 (siste)

Beskrivelse

Innledning: Lokaliteten er kartlagt av Kim Abel (BioFokus) den 30.08.2010 i forbindelse med kartlegging av slåttemark og naturbeitemarker i Vestfold på oppdrag fra Fylkesmannen i Vestfold.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger rett vest for Farrisvannet i Larvik kommune, nærmere bestemt på sør-sørøstsiden av en liten kolle rett nord for Elvestad gård ved Bærug. Ifølge en beboer rett nord for kollen har området vært et av de siste arealene hvor det gikk kyr for kanskje trediva år siden. Nå går det hester på beite i områdene rundt, men da stort sett på tidligere dyrka mark. Enga er noe tuete og med noen oppstikkende steiner. Grunnlendte partier finnes som er utsatt for periodevis tørkestress.

Lok. nr. 3010 Bærug forts.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Naturtypen er “naturbeitemark” (D04), utforming “frisk/tørr, middels baserik eng” (D0407). Det er også innslag av “store gamle trær” (D12), utforming “skjøttet/styvet” (D1202). Vegetasjonstypen er frisk/tørr middels baserik eng i lavlandet (G7).

Artsmangfold: Registrerte arter er bl.a. engnellik, gulmaure, småsyre, ryllik, fagerklokke, smalkjempe, blåklokke, rødknapp, gjeldkarve, engtjæreblom, kattedot, flerårsknave, sølvmyr, markjordbær, tiriltunge, einer, då sp., smørblomst, skjermesveve sp., lintorskemunn, timotei, perikum. Ingen markboende sopp ble registrert. Tre asketrær (NT) finnes nord i lokaliteten.

Bruk, tilstand og påvirkning: Området bærer preg av gjengroing, men dette går sakte delvis på grunn av grunnlendt mark og noe tørkestress. I kantene, spesielt i nord, er det noe innslag av bringebær. Buskinnslaget er sparsomt og da i form av einer og roser sp. Til tross for at området har stått lenge brakk har området fortsatt verdier knyttet til gamle naturbeitemarker. Nord i lokaliteten står en stor og grov ask som tidligere har vært styvet, men dette er lenge siden. Dimensjonen er ca 1 meter i diameter. En mindre ask på ca 50 cm i diameter står rett på siden.

Vegetasjon: Frisk/tørr middels baserik eng i lavl (G7)

Verdivurdering: Lokaliteten har flere arter karakteristisk for gamle kulturmarker, men har i lang tid stått brakk. Tørkestress og muligens manuell rydding har ivaretatt noen av verdiene og lokaliteten vurderes under tvil til å være viktig (B) grunnet at enda er forholdsvis artsrik og ugjødslet.

Skjøtsel og hensyn: Det anbefales å gjenoppta beite i området, men viktig å ikke ha for sterkt beitepress. Trolig vil beite kun i deler av sesongen, eller et svakt beitepress være gunstigst. Tidligere styvede trær anbefales styvet på nytt. Dette gjøres tradisjonelt ca hvert 4-7 år.

Artsliste for lokaliteten

Totalt 1 art(er) påvist: ask (NT).

Foto: Kim Abel

Naturtyperegistreringer

Naturtype: Naturbeitemark

Utforming: (D04) Frisk/tørr, middels baserik eng

Mosaikk:

Feltsjekk: 16.09.2010 (siste)

Beskrivelse

Innledning: Kartlagt først som naturtype av Linda Myhre i 2001 (Myhre 2002). Senere oppsøkt den 16.09.2010 av Kim Abel fra BioFokus i forbindelse med kartlegging av slåttemark og naturbeitemark i Vestfold på oppdrag fra Fylkesmannen i Vestfold. Avgrensningen og beskrivelsen er en syntese av begge undersøkelsene.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger rundt en gammel husmannsplass i Svindalen som igjen ligger rett vest for Flisefyr og ca 1,5 km nord for Snappen. Det avgrensede arealet utgjør en mindre del av et større område med innmark. Innmarka rundt er tidligere dyrket jord som nå er tatt i bruk som beite og hvor triviell vegetasjon dominerer. Deler av den avgrensede lokaliteten har trolig også vært dyrket, men andelen ugjødsel og velhevdet vegetasjon er forholdsvis stor. De mest verdifulle arealene er kantsoner og enkelte forhøyninger i terrenget.

Lok. nr. 300 Svindalen forts.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er opprinnelig kartlagt som slåttemark (D02) i 2002, men er etter undersøkelsene i 2010 vurdert i sin helhet til å være bedre egnet til “naturbeitemark” (D04), utforming “frisk/tørr, middels baserik eng” (D0407). Se kapittel om skjøtsel og hensyn for hvorfor dette er valgt. Vegetasjonstypen er dominert av sølvbunkeeng (G3), men en del areal med frisk/tørr middels baserik eng i lavlandet (G7) forekommer i kantene og på forhøyninger i terrenget. Frisk fattigeng (G4) forekommer sparsomt.

Artsmangfold: På engene er det registrert flere arter knyttet til naturlig eng, beitemark og tørrbakker; ballblom, engnellik, harestarr, prestekrage, blåklukke, småsyre, engtjæreblom, smalkjempe, sølvmure, gjeldkarve, ryllik, rødknapp, legeveronika, jonsokkoll, gulaks, blåfjær, kransmynte. Gresshoppene vortebiter ble også registrert. Av beitemarksopp ble følgende arter registrert: skjør vokssopp, gul vokssopp, mønjevokssopp, kjeglevokssopp, éngvokssopp, skarlagenvokssopp og kritt vokssopp. Ingen sjeldne arter, men området har potensial for mer spesialiserte arter, spesielt av beitemarksopp.

Bruk, tilstand og påvirkning: Området har tidligere blitt slått, men beites i dag av kalver (Gunnar Gallis pers. medd.) og sau. Mulig at deler av arealet har vært overflatedyrket for en god stund siden, men dette er ikke bekreftet. Deler av området er i ulike faser av gjengroing, men det er lagt ned arbeid de senere år for å rydde kantsonene. Beitetrykket er variabelt, men stort sett ganske bra.

Vegetasjon: Sølvbunke-eng (G3)

Frisk/tørr middels baserik eng i lavl (G7)

Frisk fattigeng (G4)

Verdivurdering: Området er i aktiv drift og med et brukbart innslag av arter knyttet til gamle kulturmarker. De sjeldne artene ble ikke funnet under registreringen, men det er potensial for å finne både sjeldne karplanter og beitemarksopp. På dette grunnlag er lokaliteten vurdert til å være viktig (B).

Skjøtsel og hensyn: Generelt bør gamle kulturlandskapslokaliteter hevdes etter de tradisjonelle hevdformene. På bakgrunn av info om tidligere bruk av området skulle det i dette tilfellet tilsi slått, men trolig har også beite vært en tradisjonelt driftsform i lokaliteten. I de senere årene har lokaliteten blitt beitet og det er i mange tilfeller en enklere og mer praktisk løsning. Slik tilstanden er nå vil mange av de samme kvalitetene som i en slåttemark kunne ivaretas med et mer rettet beite. Det vil for eksempel si å spare de mest verdifulle områdene til etter blomstringen, samt begrense beitetrykket. Viktig også å passe på at det ikke beites for hardt i resten av området. Engene må heller ikke gjødsles da dette vil være ødeleggende for de tradisjonelle kulturmarksartene. Enkelte områder har et busksjikt av gråor og andre busker. Disse krattene bør fjernes og da er det viktig at avfallet blir fjernet fra innmarka. Selv om hele lokaliteten er lagt under naturbeitemark vil det være mulig å gjerde inn enkelte deler som kan skjøttes som slåttemark.

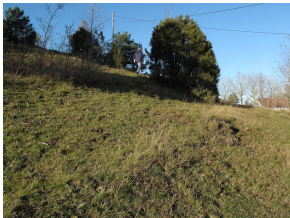
Artsliste for lokaliteten

Totalt 7 art(er) påvist: skjør vokssopp, gul vokssopp, mønjevokssopp, kjeglevokssopp, éngvokssopp, skarlagenvokssopp, kritt vokssopp.

Litteratur

Myhre, L. 2002. Biologisk Mangfold i Andebu kommune. Cand.agric oppgave, Institutt for Biologi og naturforvaltning, Norges Landbrukshøgskole.

Foto: Kim Abel

Naturtyperegistreringer

Naturtype: Naturbeitemark
Utforming: (D04) Frisk/tørr, middels baserik eng
Mosaikk:
Feltsjekk: 15.10.2010 (siste)

Beskrivelse

Innledning: Kartlagt først som naturtype av Kristina Bjureke og Odd Stabbetorp den 14.07.2007 i forbindelse med supplerende kartlegginger av kulturlandskapslokaliteter i Vestfold (Bjureke, Norderhaug og Stabbetorp 2010). Senere oppsøkt den 15.10.2010 av Kim Abel fra BioFokus, Erik Johan Blomdal og Hilde Marianne Lien fra Fylkesmannen i Vestfold i forbindelse med kartlegging av slåttemark og naturbeitemark i Vestfold på oppdrag fra Fylkesmannen i Vestfold.

Avgrensningen og beskrivelsen er en syntese av begge undersøkelsene.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger på nordsiden av grusveien inn til Gjelstad-gårdene. Kyr med kalv på beite. Beitet ligger i en skråning, tørt øverst med knausvegetasjon, nederst mer næringsrikt.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Naturtypen er “naturbeitemark” (D04), utforming

Lok. nr. 147 Gjelstad forts.

“frisk/tørr, middels baserik eng” (D0407). Vegetasjonstypene utgjøres av frisk/tørr middels baserik eng i lavlandet, engtjæreblomutf. (G7a) 50% og frisk fattigeng (G4a) 50%.

Artsmangfold: Øverst vokser det blant annet engtjæreblom, smalkjempe, gjeldkarve, prestekrage, harekløver, rødknapp, gulmaure, sølvmure, hårsveve, flerårsknave, smørbukk, lintorskemunn, sauesvingel, engkvein, ryllik og småsyre. Nederst mer næringsrikt, med høymol, stornesle og engsyre. Storveronika langs kanten ut mot bilveien. Av beitemarkssopp ble skarlagensvokssopp, engvokssopp, mønjevokssopp og gul vokssopp funnet.

Bruk, tilstand og påvirkning: Beite med kyr og kalv. Passe beitetrykk. Ifølge grunneier har området vært brukt som beite de siste 100 årene og har ikke vært gjødslet.

Vegetasjon: Frisk fattigeng (G4)

Frisk/tørr middels baserik eng i lavl (G7)

Verdivurdering: Størstedelen av beitemarka var ugjødsel og artsrik. God hevd, og med forekomst av flere arter typisk for gamle beitemarker. Mangler de sjeldne artene, men har potensial for flere beitemarkssopp. På denne bakgrunn vurderes lokaliteten som viktig (B).

Skjøtsel og hensyn: Fortsette med beite i området. Kan eventuelt spare beitemarka fra ca 1.juni og frem til etter blomstring og frøspredning enkelte år, dvs. etter 1.august.

Artsliste for lokaliteten

Totalt 1 art(er) påvist: skarlagenvokssopp.

Litteratur

Bjøreke, K., Norderhaug, A. og Stabbetorp, O. E. 2010. Supplerende kartlegging av biologisk mangfold i jordbrukets kulturlandskap, inn- og utmark i Vestfold, med en vurdering av kunnskapsstatus. Direktoratet for naturforvaltning, DN-utredning 5-2010.

Foto: Kim Abel

Naturtyperegistreringer

Naturtype: Naturbeitemark

Utforming: (D04) Frisk/tørr, middels baserik eng

Mosaikk: Totalt 2 naturtype(r) registrert: Naturbeitemark D04 - (80%), Beiteskog D06 - (20%).

Feltsjekk: 23.09.2010 (siste)

Beskrivelse

Innledning: Lokaliteten er kartlagt av Kim Abel (BioFokus) den 27.09.2010 i forbindelse med kartlegging av slåttemark og naturbeitemarker i Vestfold på oppdrag fra Fylkesmannen i Vestfold. Lokaliteten er opprinnelig kartlagt i forbindelse med nasjonal registrering av verdifulle kulturlandskap i Vestfold (Fylkesmannen i Vestfold 1994), men dataene har aldri vært vurdert/bearbeidet som naturtype.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger i et ravinelandskap vest for Borrevannet i Horten kommune, nærmere bestemt rett vest for gårdene Vik. Ravina fortsetter på nedsiden av vegen, men dette området er ikke i like god hevd og er ikke inkludert i avgrensningen. Lokaliteten er omkranset av skog og dyrket mark.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Naturtypen er i hovedsak "naturbeitemark"

Lok. nr. 143 Vik mellom forts.

(D04), utforming “frisk/tørr, middels baserik eng” (D0407), men bekke drag og enkelte mindre arealer er skogkledde og kan nærmest karakteriseres som “beiteskog” (D06). Vegetasjonstypene utgjøres av ca like mengder frisk/tørr middels baserik eng i lavlandet (G7) og frisk fattigeng (G4). Gråor-heggeskog (C3) utgjør mindre arealer.

Artsmangfold: Stort sett var karplantefloraen knyttet til gamle kulturmarker sparsom, men på forhøyninger i terrenget var det innslag av aurikkelsveve, blåkløkke, rødknapp, setergråurt, tepperot, jonsokkoll, nakkebær, smalkjempe, ryllik, engsoleie, prestekrage og blåkoll. Av markboende sopp kan nevnes sleip jordtunge og svart trompetsopp. Området har trolig også potensial for sjeldnere arter.

Bruk, tilstand og påvirkning: Området brukes som storfebeite ifølge grunneier, og beitetrykket er bra i store deler av området. Det har også vært brukt gjødsel i deler av området, men det er fortsatt partier preget av naturengsarter. Deler har preg av å være i gjengroing, men det har vært satt i gang noe rydding av kratt.

Vegetasjon: Frisk/tørr middels baserik eng i lavl (G7)

Frisk fattigeng (G4)

Gråor-heggeskog (C3)

Verdivurdering: Ravinedalen er en viktig utforming i et landskap som er sterkt preget av moderne landbruk. Til tross for at området er noe gjødslet er det flere positive faktorer som trekker verdien opp. Området er velhevd, det er en viktig utforming (ravinedal), og det er fortsatt noe innslag av kulturmarksarter. Under tvil vurderes området til å være viktig (B) og ikke lokalt viktig (C).

Skjøtsel og hensyn: Fortsette med beite. Viktig at gjødslingen av området opphører. Mulig at beitefrie perioder vil være gunstig for å få opp andelen kulturbetingede karplanter. Spare for eksempel området ved å ha tidlig vårbeite med en pause frem til starten av august. Dette kan gjøres med noen få års mellomrom.

Artsliste for lokaliteten

Totalt 2 art(er) påvist: *Craterellus cornucopioides*, sleip jordtunge.

Litteratur

Fylkesmannen i Vestfold. 1993. Nasjonal registrering av verdifulle kulturlandskap. Registreringer i Vestfold 1992.

Foto: Kim Abel

Naturtyperegistreringer

Naturtype: Naturbeitemark

Utforming: (D04) Frisk/tørr, middels baserik eng

Mosaikk: Totalt 2 naturtype(r) registrert: Naturbeitemark D04 - (D04) Frisk/tørr, middels baserik eng D0407 (60%), Naturbeitemark D04 - (D04) Frisk fattigeng D0404 (40%).

Feltsjekk: 23.08.2010 (siste)

Beskrivelse

Innledning: Lokaliteten er kartlagt av Kim Abel og Terje Blindheim (BioFokus) den 23.08.2010 i forbindelse med kartlegging av slåttemark og naturbeitemarker i Vestfold på oppdrag fra Fylkesmannen i Vestfold. Lokaliteten er opprinnelig kartlagt i forbindelse med nasjonal registrering av verdifulle kulturlandskap i Vestfold (Fylkesmannen i Vestfold 1994), men dataene har aldri vært vurdert/bearbeidet som naturtype. Den opprinnelige avgrensningen inkluderer en del areal som er valgt bort i denne sammenheng.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger nord i Sande kommune, mellom E18 og jernbanen ved gården Bjørge søndre. Beitemarka ligger på en slak og delvis grunnlendt kolle mellom riksvegen og gården. Mot øst i skråningen er det overganger til skog og kratt.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Naturtypen utgjøres av "naturbeitemark" D04, utforming "frisk/tørr, middels baserik eng" D0407 og med noe innslag av frisk fattigeng D0404. Vegetasjonstypen er på de hvelvede partiene og i kantene dominert av frisk/tørr middels næringsrik eng i lavlandet (G7), og med en del innslag av frisk fattigeng (G4) på de flatere partiene med tykkere jordsmonn.

Lok. nr. 1 Bjørge søndre forts.

Artsmangfold: Karplantefloraen er forholdsvis variert med blant annet gjeldkarve, blåklukke, engtjæreblom, prestekrage, aurikkelsveve, følblom, ettårsknavel, legeveronika, småsyre, gulaks, smalkjempe, olavsskjegg og markjorbær. På flatere partier med noe tykkere løsmasser var vegetasjonen mer nitrofil og bar preg av å ha vært gjødslet. Av beitemarksopp ble den sårbare arten *Hygrocybe roseascens* (VU) funnet. I tillegg ble flere vanlige beitemarksopp registrert som slimvokssopp, kantarellvokssopp, skjør vokssopp, beiterødskivesopp, honningvokssopp, engvokssopp, gul vokssopp og spiss vokssopp.

Bruk, tilstand og påvirkning: Lokaliteten har trolig vært beitet over lang tid, men bærer i enkelte partier preg av å ha vært gjødslet. Innslaget av mer naturlig vegetasjon var imidlertid bra. Lokaliteten er trolig beitet av hest og muligens sau, men beitetrykket er noe svakt.

Fremmede arter: Gravbergknapp ble funnet med noen få individer nord i lokaliteten.

Vegetasjon: Frisk/tørr middels baserik eng i lavl (G7)

Frisk fattigeng (G4)

Verdivurdering: Grunnet at lokaliteten har et artsamangfold med flere kulturmarksarter hvorav en er klassifisert som sårbar (VU), samt at området er i aktiv bruk gir verdien viktig (B).

Skjøtsel og hensyn: Fortsette beitingen, gjerne øke beitetrykket, men også passe på at det ikke blir beitet for hardt. Beitefrie perioder en gang i blant er positivt, spesielt i blomstringsperioden. Unngå å gjødsle beitet, eller å legge ut tilleggsgjødsel i lokaliteten.

Artsliste for lokaliteten

Totalt 1 art(er) påvist: *Hygrocybe roseascens* (VU).

Litteratur

Fylkesmannen i Vestfold. 1994. Nasjonal registrering av verdifulle kulturlandskap. Registreringer i Vestfold 1993.

Foto: Kim Abel

Naturtyperegistreringer

Naturtype: Naturbeitemark

Utforming: (D04) Frisk næringsrik "gammeleng"

Mosaikk: Totalt 3 naturtype(r) registrert: Naturbeitemark D04 - (D04) Frisk næringsrik "gammeleng" D0414 (40%), Naturbeitemark D04 - (D04) Frisk/tørr, middels baserik eng D0407 (30%), Beiteskog D06 - Beiteskog D0601 (30%).

Feltsjekk: ☐ 23.08.2010 (siste)

Beskrivelse

Innledning: Lokaliteten er kartlagt av Kim Abel (BioFokus) den 23.08.2010 i forbindelse med kartlegging av slåttemark og naturbeitemarker i Vestfold på oppdrag fra Fylkesmannen i Vestfold. Lokaliteten er opprinnelig kartlagt i forbindelse med nasjonal registrering av verdifulle kulturlandskap i Vestfold (Fylkesmannen i Vestfold 1994), men dataene har aldri vært vurdert/bearbeidet som naturtype.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger nord i Sande kommune, mellom E18 og jernbanen øst for gården Bjørge søndre. Beitemarka utgjør deler av et ravinesystem ned mot Sandeelva hvor ravinedalene drenerer fra vest mot øst. Store deler er preget av åpen beitemark,

Lok. nr. 3 Bjørge øst II forts.

men i bunn av ravinen er det også gråor-heggeskog. Mot vest, i øvre kant av lokaliteten, avgrenses beitemarka av fulldyrket mark. I de andre retningene grenser lokaliteten til skogsmark.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Naturtypen utgjøres av “naturbeitemark” (D04), utforming “frisk næringsrik “gammeleng” (D0414) og “frisk/tørr, middels baserik eng” (D0407).

De nordre deler av lokaliteten har også en del som kan karakteriseres som “beiteskog” D0601).

Vegetasjonstypen er dominert av frisk, næringsrik gammeleng (G14) ca 40 %, og med like deler frisk/tørr middels baserik eng i lavlandet (G07) og gråor-heggeskog (C3).

Artsmangfold: På de sørvendte sidene av ryggene er det et variert innslag av urter og gras som bl. a. gullkløver, engknoppurt, prestekrage, tepperot, skogkløver, kratthumleblom, gjeldkarve, smalkjempe og tiriltunge. De nedre delene (øst) er mer artsrike enn de øvre i vest som grenser opp til den fulldyrka marka. Her er det mye innslag av timotei, høymol og kløver i forsenkningene.

Ingen sjeldne arter ble funnet, men området har potensial for bl.a. beitemarksopp.

Bruk, tilstand og påvirkning: Området beites aktivt av kyr. Beitetrykket vurderes til å være bra. Lokaliteten er preget av næringsflyt fra den fulldyrka marka i overkant, men ryggene er i liten grad påvirket av dette. Lokaliteten er i delvis gjengroing i de nordre deler.

Vegetasjon: Frisk, næringsrik gammeleng (G14)

Frisk/tørr middels baserik eng i lavl (G7)

Gråor-heggeskog (C3)

Verdivurdering: Lokaliteten vurderes til å være viktig (B) grunnet at området er i aktiv bruk og at det er en viktig utforming (ravine). Umiddelbar nærhet til flere andre viktige og svært viktige naturbeitemarker er med på å trekke verdien opp.

Skjøtsel og hensyn: Fortsette beitingen. Lokaliteten må ikke gjødsles. Beitefrie perioder en gang i blant er positivt, spesielt i blomstringsperioden. Det bør gjennomføres rydding av en del kratt i nord. Viktig at avfallet fjernes ut av lokaliteten ved en eventuell rydding.

Litteratur

Fylkesmannen i Vestfold. 1994. Nasjonal registrering av verdifulle kulturlandskap. Registreringer i Vestfold 1993.

Foto: Kim Abel

Naturtyperegistreringer

Naturtype: Naturbeitemark

Utforming: (D04) Frisk fattigeng

Mosaikk: Totalt 2 naturtype(r) registrert: Naturbeitemark D04 - (D04) Frisk fattigeng D0404 (30%), Naturbeitemark D04 - (D04) Frisk/tørr, middels baserik eng D0407 (30%).

Feltsjekk: 27.09.2010 (siste)

Beskrivelse

Innledning: Lokaliteten er kartlagt av Kim Abel (BioFokus) den 27.09.2010 i forbindelse med kartlegging av slåttemark og naturbeitemarker i Vestfold på oppdrag fra Fylkesmannen i Vestfold.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger i Larvik kommunne, rett nordvest for Goksjø og sør for gården Gåsholt. Lokaliteten utgjøres av et slakt og forholdsvis grunnlendt kolleparti med et flatt delområde i sørøst. Mot vest grenser området til veg og dyrka mark, mens skogen overtar i sør og øst. Mot nord ligger gården Gåsholt. Deler av området har trolig vært overflatedyrket for mange år siden. Beite har opphørt, men området er gjerdet inn med tanke på å gjenoppta beitet.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Naturtypen utgjøres av "naturbeitemark" (D04),

Lok. nr. 3011 Gåsholt forts.

utforming “frisk fattigeng” (D0407) og med innslag av utforming “frisk/tørr, middels baserik eng” D04076. Vegetasjonstypen er hovedsakelig frisk fattigeng (G4) og med noe innslag av frisk/tørr middels baserik eng i lavlandet (G7).

Artsmangfold: Registrerte arter er bl.a. smalkjempe, blåklukke, rødknapp, gjeldkarve, gulaks, markjordbær, sølvmore, småsyre, prestekrage, ryllik, legeveronika, setergråurt, tepperot, hvitmaure, skogkløver, engtjæreblom, nakkebær, smørbukk, tiriltunge, mørkkongsløys, einer og finnskjegg. Enkelte mer nitrofile innslag som bringebær, høymol og mjødurt ble også påvist. Av beitemarkssopp ble kun mønjevokssopp funnet.

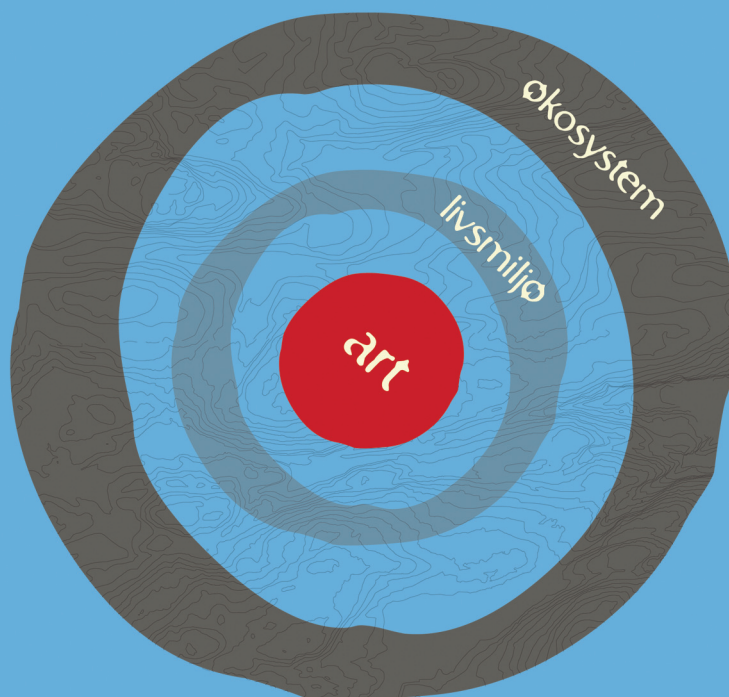
Bruk, tilstand og påvirkning: Ifølge beboer på gården har området ikke vært beitet på mange år, men er gjerdet inn med tanke på å gjenoppta dette. Feltsjiktet er tykt og bærer tydelig preg av lang tids beiteopphold, men tørkestress har medført at gjengroingen går sakte. Enga bærer ikke preg av å være gjødslet, men de flate partiene i sørøst er trolig tidligere overflatedyrket.

Vegetasjon: Frisk/tørr middels baserik eng i lavl (G7)

Frisk fattigeng (G4)

Verdivurdering: Lokalitetener stor, ugjødslet og har flere arter karakteristisk for gamle kulturmarker til tross for manglende hevd noe som gir verdi lokalt viktig (C).

Skjøtsel og hensyn: Det anbefales å gjenoppta beite i området.

BioFokus er en ideell stiftelse som skal tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi. BioFokus ønsker å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur.

En kunnskapsbasert forvaltning forutsetter god dokumentasjon av de arealene som skal forvaltes. BioFokus legger derfor stor vekt på feltarbeid for å sikre oppdaterte og relevante data om botanikk, zoologi, økologi, samt avgrensning og verdisetting av områder.

Høy kompetanse er en forutsetning for å kunne registrere og presentere biologisk mangfold-data på en god måte. BioFokus sine medarbeidere er derfor godt skolert innenfor en rekke artsgrupper og har en bred økologisk forståelse for de ulike naturtypene som de arbeider med, det være seg skog, kulturlandskap eller ferskvann. Digitale verktøy som databaser, GIS og bilde-behandling er viktige redskaper i vårt arbeid for å anskueliggjøre naturverdier på en best mulig måte.

Stiftelsen utgir en digital rapportserie som heter BioFokus-rapport, <http://biolitt.biofokus.no/rapporter/Litteratur.htm>